

Rådhuset Tønder
Wegners Plads 2
6270 Tønder

**Myndighed I - Teknik
og Miljø**

Tlf. +45 74 92 92 92
Mobil +45 20 48 74 50
E-mail chlso@toender.dk

Sagsnr.:
01.05.08-P25-25-26
KS: EGM

13. oktober 2026

Dispensation fra § 3 til udvidelse og vedligeholdelse af vandresti ved Emmerlev Klev

Tønder Kommune, afdeling Klima, Natur- og Arealudvikling har søgt om dispensation til udvidelse og vedligeholdelse af en smal sti langs Vadehavets kyst mellem havet og klinten ved Emmerlev Klev, på matr. 554, Emmerlev Ejerlav, Emmerlev. Kysten er registreret som beskyttet strandeng efter naturbeskyttelseslovens¹ § 3.

Oversigtskort kan ses i bilag 1.

Afgørelse

Tønder Kommune, afdeling Myndighed – Teknik og Miljø meddeler hermed dispensation² fra naturbeskyttelseslovens § 3, stk. 2 til udvidelse af en eksisterende vandresti til en maksimal bredde på én meter langs Vadehavskysten på matr. 554, Emmerlev Ejerlav, Emmerlev. Dispensationen omfatter desuden vedligeholdelse af stien op til to gange årligt.

Dispensation gives på nedenstående vilkår.

Vilkår

Tønder Kommune dispenserer på følgende vilkår:

- Vandrestien må slås i en bredde på maksimalt én meter i det anviste forløb, som kan ses i bilag 1.

¹ Lov 9 af 03. januar 1992 om naturbeskyttelse, jf. lovbekendtgørelse nr. 927 af 28. juni 2024.

² Kommunen dispenserer i medfør af § 3, jævnfør § 65, stk. 2 i naturbeskyttelsesloven

- Der må ikke foretages terrænændring eller opfyld med materialer såsom jord, grus eller barkflis på det slåede stiforløb.
- Slåning af stien skal ske, så påvirkningen af §-3 strandengen uden for det egentlige stianlæg begrænses mest muligt. Kørsel med tunge maskiner uden for vandrestien, i den beskyttede strandeng, er ikke tilladt.
- Slåning af vandrestien må kun foregå i perioden 15. august til 1. april, af hensyn til Vadehavets fugles yngletider.
- Stien må maksimalt slås to gange årligt, inden for den angivne tidsperiode.

Begrundelse

Strandenge over 2500 m² er, efter naturbeskyttelseslovens § 3, stk. 2, beskyttet mod tilstandsændringer uden foregående dispensation. Loven administreres restriktivt, dog kan der dispenseres til tilstandsændringer såfremt der findes særlige omstændigheder.

Tønder Kommune har besøgt den eksisterende sti på strandengen den 23. september 2026. Billeder fra besøget kan ses i bilag 2. Besøget viste, at stien flere steder fremstår tilgroet med rynket rose, samt større forekomster af bl.a. tagrør, brændenælder, ager tidsler, kruset skræppe og hundegræs langs store dele af strækningen. Det er Kommunens vurdering, at disse forhold forringer offentlighedens mulighed for at benytte den eksisterende smalle sti langs kysten. Derudover vurderes tilgroning at medføre, at færdslen spredes til omkringliggende dele af strandengen, uden for det eksisterende og anvendelige stiforløb.

Tønder Kommune vurderer, at udvidelse og løbende vedligeholdelse af vandrestien til en maksimal bredde på én meter, vil samle færdslen i en afgrænset passage og dermed reducere behovet for, at besøgende færdes uden for stien i den § 3-beskyttede strandeng.

Udvidelsen og vedligeholdelsen af stien vil alene bestå af slåning af vegetationen langs det eksisterende stiforløb. Ved besøget blev der registreret store forekomster af rynket rose, tagrør, brændenælder, ager tidsler, kruset skræppe og hundegræs, som udgjorde den dominerende vegetation på og omkring stien. Derudover blev der registreret arter som gærdesnerle, almindelig fredløs, musevikke, hvid kløver og almindelig røllike. Musevikke er registreret som stjerneart. Tønder Kommune vurderer dog, at den ansøgte slåning ikke medfører en forringelse af naturtypen strandeng. Slåningen vurderes ligeledes ikke at påvirke områdets naturtilstand negativt, da den primært omfatter højt voksende vegetation langs det eksisterende stiforløb.

Derudover lægger Tønder Kommune vægt på, at der ikke etableres en ny sti, men alene foretages en mindre udvidelse og løbende pleje af et eksisterende stiforløb.

Tiltaget vurderes derfor både at fremme offentlighedens adgang til naturen og begrænse den samlede påvirkning af strandengen uden for stien. Endvidere vil den slåede vandresti understøtte den sammenhængende rundtur i området, idet besøgende kan færdes langs kysten og via trappeopgangen vende tilbage til Emmerlev Klev. Samtidig vurderer Tønder Kommune, at den ansøgte slåning og den efterfølgende færdsel på stien ikke i sig selv medfører en væsentlig forringelse af strandengens naturtilstand eller karakter.

På den baggrund vurderer Tønder Kommune, at der foreligger særlige omstændigheder, som kan begrunde en dispensation.

Forhold til anden lovgivning

Kystdirektoratet er blevet forespurgt vedrørende eventuelle forbehold i forhold til strandbeskyttelseslinjen. Kystdirektoratet har ingen indvendinger i forhold til rydning af vegetationen som beskrevet.

Redegørelse

Ved Emmerlev Klev findes der langs kysten, mellem Vadehavet og klinten, en eksisterende smal sti, som benyttes af offentligheden til færdsel mellem Emmerlev Klev og en trappeforbindelse til stranden, beliggende ca. 1,2 km fra Emmerlev Klev. Stien vedligeholdes ikke på nuværende tidspunkt, og den fremstår derfor flere steder tilgroet med blandt andet høje planter og rynket rose, hvilket vanskeliggør færdsel på det eksisterende stiforløb.

Tønder Kommune har besigtiget den eksisterende sti på strandengen den 23. september 2026. Billeder fra besigtigelsen kan ses i bilag 2. Området er flere steder præget af tilgroning, særligt med rynket rose, som på flere strækninger vanskeliggør passage ad den eksisterende sti. Herudover forekommer der også flere steder en tæt opvækst af bl.a. tagrør, brændenælde, tidsler, kruset skræppe og hundegræs, som yderligere begrænser benyttelsen af stien.

Grundet den store tilgroning flere steder på den smalle eksisterende sti, benytter besøgende stien i alternative passager, som ligger uden for det eksisterende stiforløb. Der er således flere steder opstået trampespor i den omkringliggende strandeng langs kysten, hvor færdslen spredes over et større område, end den nuværende stiføring. Der

ønskes således udvidelse og vedligeholdelse af en fast vandresti, for at mindske færdslen i den omkringliggende strandeng.

Vurdering i forhold til Natura 2000 og bilag IV-arter

Natura 2000

Projektområdet er beliggende i Natura 2000-området N89 'Vadehavet', som består af fuglebeskyttelsesområde F57 'Vadehavet' og habitatområde H78 'Vadehavet med Ribe Å, Tved Å og Varde Å vest for Varde'. Udpegningsgrundlagene for fuglebeskyttelsesområde F57 og habitatområde H78 kan ses på henholdsvis figur 1 og 2.

Udpegningsgrundlag for Fuglebeskyttelsesområde nr. 57		
Fugle:	Pibesvane (T)	Sangsvane (T)
	Grågås (T)	Blisgås (T)
	Kortnæbbet gås (T)	Bramgås (T)
	Mørkbuget knortegås (T)	Lysbuget knortegås (T)
	Gravand (T)	Gråand (T)
	Spidsand (T)	Skeand (T)
	Pibeand (T)	Krikand (T)
	Edderfugl (T)	Sortand (T)
	Havørn (T)	Blå kærhøg (T)
	Vandrefalk (T)	Klyde (TY)
	Strandskade (T)	Hvidbrystet præstekrave (TY)
	Hjejle (T)	Strandhjejle (T)
	Islandsk ryle (T)	Sandløber (T)
	Almindelig ryle (T)	Rødben (T)
	Sortklire (T)	Hvidklire (T)
	Lille Kobbersneppe (T)	Stor regnspeve (T)
	Storspeve (T)	Dværgmåge (T)
	Dværgterne (Y)	Splitterne (TY)
	Sandterne (Y)	Fjordterne (Y)
	Havterne (Y)	Mosehornugle (Y)
	Blåhals (Y)	

Figur 1. Udpegningsgrundlaget for fuglebeskyttelsesområde F57 'Vadehavet'. "Y" står for ynglefugl og "T" står for trækfugl.

Der forekommer en række fuglearter i området, som benytter strandengen og de kystnære arealer som yngle- og rasteområde. Projektet omfatter alene udvidelse og vedligeholdelse af et eksisterende stiforløb til en maksimal bredde på én meter, som vil blive udført uden for fuglenes yngleperiode. Der forekommer allerede færdsel på stiforløbet, men stien er flere steder tilgroet og vanskelig at passere. Projektet har til formål at samle og fastholde færdslen inden for et afgrænset stiforløb.

På den baggrund vurderer Tønder Kommune, at projektet ikke vil medføre væsentlige forstyrrelser af områdets fuglearter eller påvirke deres yngle- eller rasteområder. Tværtimod vurderes udvidelsen og vedligeholdelsen af stien at bidrage til, at den eksisterende færdsel samles på et afgrænset stiforløb, hvorved færdselspåvirkningen i de omkringliggende dele af strandengen begrænses.

Udpegningsgrundlag for Habitatområde nr. 78		
Naturtyper:	Sandbanke (1110)	Flodmunding (1130)
	Vadeflade (1140)	Lagune* (1150)
	Bugt (1160)	Rev (1170)
	Strandvold med flerårige planter (1220)	Kystklint/klippe (1230)
	Enårig strandengsvegetation (1310)	Vadegræssamfund (1320)
	Strandeng (1330)	Forklit (2110)
	Hvid klit (2120)	Grå/grøn klit* (2130)
	Klithede* (2140)	Havtørnklit (2160)
	Grårisklit (2170)	Skovklit (2180)
	Klitlavning (2190)	Visse-indlandsklit (2310)
	Græs-indlandsklit (2330)	Søbred med småurter (3130)
	Kransnålalge-sø (3140)	Næringsrig sø (3150)
	Brunvandet sø (3160)	Vandløb (3260)
	Våd hede (4010)	Tør hede (4030)
	Kalkoverdrev* (6210)	Surt overdrev* (6230)
	Tidvis våd eng (6410)	Urtebræmme (6430)
	Hængesæk (7140)	Tørvelavning (7150)
	Rigkær (7230)	Bøg på mor (9110)
	Stilkeke-krat (9190)	Skovbevokset tørvemose* (91D0)
	Elle- og askeskov* (91E0)	
Arter:	Grøn kølleuldsmed (1037)	Bæklampret (1096)
	Flodlampret (1099)	Havlampret (1095)
	Laks (1106)	Snæbel* (1113)
	Stavsild (1103)	Odder (1355)
	Gråsæl (1364)	Spættet sæl (1365)
	Marsvin (1351)	

Figur 2. Udpegningsgrundlag for habitatområde H78 'Vadehavet med Ribe Å, Tved Å og Varde Å vest for Varde'. Her ses de gældende arter og naturtyper, hvor * henviser til en prioriteret naturtype eller art.

Projektet omfatter tiltag inden for naturtypen strandeng (1330), som indgår i udpegningsgrundlaget for habitatområde 78. Ved besigtigelsen af det eksisterende stiforløb blev der ikke registreret forekomster af særligt bevaringsværdige strandengsarter på de arealer, hvor vandrestien ønskes vedligeholdt. Vegetationen langs den eksisterende sti bestod hovedsageligt af rynket rose, tagrør, brændenælde, tidsler, kruset skræppe og hundegræs. Herudover blev der registreret arter som gærdesnerle, almindelig fredløs, musevikke, hvid kløver og almindelig røllike. Tiltaget vurderes ikke at påvirke bevaringsstatus for naturtypen strandeng. Udvidelsen og vedligeholdelsen vurderes ligeledes ikke at påvirke områdets naturtilstand negativt, da tiltaget primært foregår af mindre mængder af de høje vedplanter, som gror langs det eksisterende stiforløb.

Der er registreret odder i nærheden af projektområdet. Se afsnittet om bilag IV-arter for redegørelsen af odder.

Tønder Kommune vurderer på den baggrund, at projektet ikke vil medføre en væsentlig påvirkning af naturtypen strandeng, områdets fugle- og dyrearter eller Natura 2000-områdets bevaringsmålsætninger.

Bilag IV-arter

Tønder Kommune er forpligtet til at tage hensyn til levesteder for bestemte dyre- og plantearter, som er optaget på habitatdirektivets bilag IV, også hvis disse levesteder ligger udenfor habitatområder.

Der er på kyststrækningen ikke registreret bilag IV-arter. Der er i nærheden af projektområdet registreret løgfrø, odder, flagermus, strandtudse og markfirben.

Odder er registreret syd for Emmerlev Klev, og kan potentielt forekomme nær projektområdet. Da projektet alene omfatter udvidelse og vedligeholdelse af vegetation i et eksisterende stiforløb og ikke medføre indgreb i odderens potentielle yngle- og rasteområder, vurderes projektet ikke at påvirke odder negativt.

Markfirben, strandtudse og løgfrø benytter ikke kyststrækningen som habitat, og vurderes derfor ikke at blive påvirket i forbindelse med projektet.

Flagermus findes i hele landet. De holder sig til bygninger, grotter eller træer, som de kan opholde sig i og fouragere i nærheden af. Kyststrækningen vil potentielt kunne fungere som et fourageringsområde for flagermus. Udvidelse og vedligehold af vandrestien vurderes dog ikke, at påvirke flagermus negativt, da det ikke fungerer som

ynge- eller rastested for flagermusen, samt at projektet ikke vurderes til at forringe artens fourageringsmuligheder.

I forhold til plantearter optaget på habitatdirektivets bilag IV, vurderer Tønder Kommune, at der ikke sker skade på bilag IV-plantearter eller deres voksesteder, som følge af projektet, da ingen af de syv bilag IV-plantearter er registreret ved projektområdet eller vurderes at vokse i nærheden af projektområdet.

Klage

Kommunens afgørelse kan påklages til Miljø- og Fødevareklagenævnet³. Afgørelsen vil blive offentliggjort på Tønder Kommunes hjemmeside og de klageberettigede orienteres. Jeg har vedlagt en klagevejledning. Klagen skal være indgivet via klageportalen til Miljø- og Fødevareklagenævnet senest 12. november 2026.

Dispensationen må ikke udnyttes, før klagefristen er udløbet. Hvis der kommer klager, vil kommunen orientere dig om det.

Dispensationen falder bort hvis den ikke er blevet brugt inden tre år fra modtagelsen.

Venlig hilsen

Christian Lewke Soós

Miljømedarbejder

Myndighed I - Teknik og Miljø

Wegners Plads 2

6270 Tønder

toender.dk

Bilag 1: Oversigtskort

Bilag 2: Billeder fra Besigtigelsen

³ Afgørelsen kan påklages til Miljø og Fødevareklagenævnet jf. §78 i naturbeskyttelsesloven

Klagevejledning

Naturbeskyttelsesloven

Du kan klage over afgørelser, truffet efter naturbeskyttelseslovens bestemmelser, til Miljø- og Føde-vareklagenævnet.

Afgørelsen kan påklages af

- Modtager for afgørelsen
- Ejeren af den ejendom, som afgørelsen vedrører
- Offentlige myndigheder
- Lokale foreninger og organisationer, som har en væsentlig interesse i afgørelsen
- Landsdækkende foreninger og organisationer hvis hovedformål er beskyttelse af natur og miljø
- Landsdækkende foreninger og organisationer, som efter deres formål varetager væsentlige rekreative interesser, når afgørelsen berører sådanne interesser.

Klagefristen udløber 4 uger efter, at afgørelsen er meddelt. Er afgørelsen offentlig bekendtgjort, regnes klagefristen dog altid fra tidspunktet for bekendtgørelsen.

En tilladelse må ikke udnyttes før klagefristen er udløbet. Er der klaget rettidigt, må tilladelsen ikke udnyttes, medmindre Miljø- og Fødevareklagenævnet bestemmer andet.

Hvis du ønsker at klage over denne afgørelse, kan du klage til Miljø- og Fødevareklagenævnet. Du klager via Klageportalen, som du finder ved at søge på "klageportal" på borger.dk eller virk.dk. Du logger på borger.dk eller virk.dk, ligesom du plejer, typisk med MitID. Klagen sendes gennem Klageportalen til den myndighed, der har truffet afgørelsen.

En klage er indgivet, når den er tilgængelig for myndigheden i Klageportalen. Når du klager, skal du betale et gebyr på kr. 900 for private og kr. 1.800 for virksomheder. Du betaler gebyret med betalingskort i Klageportalen.

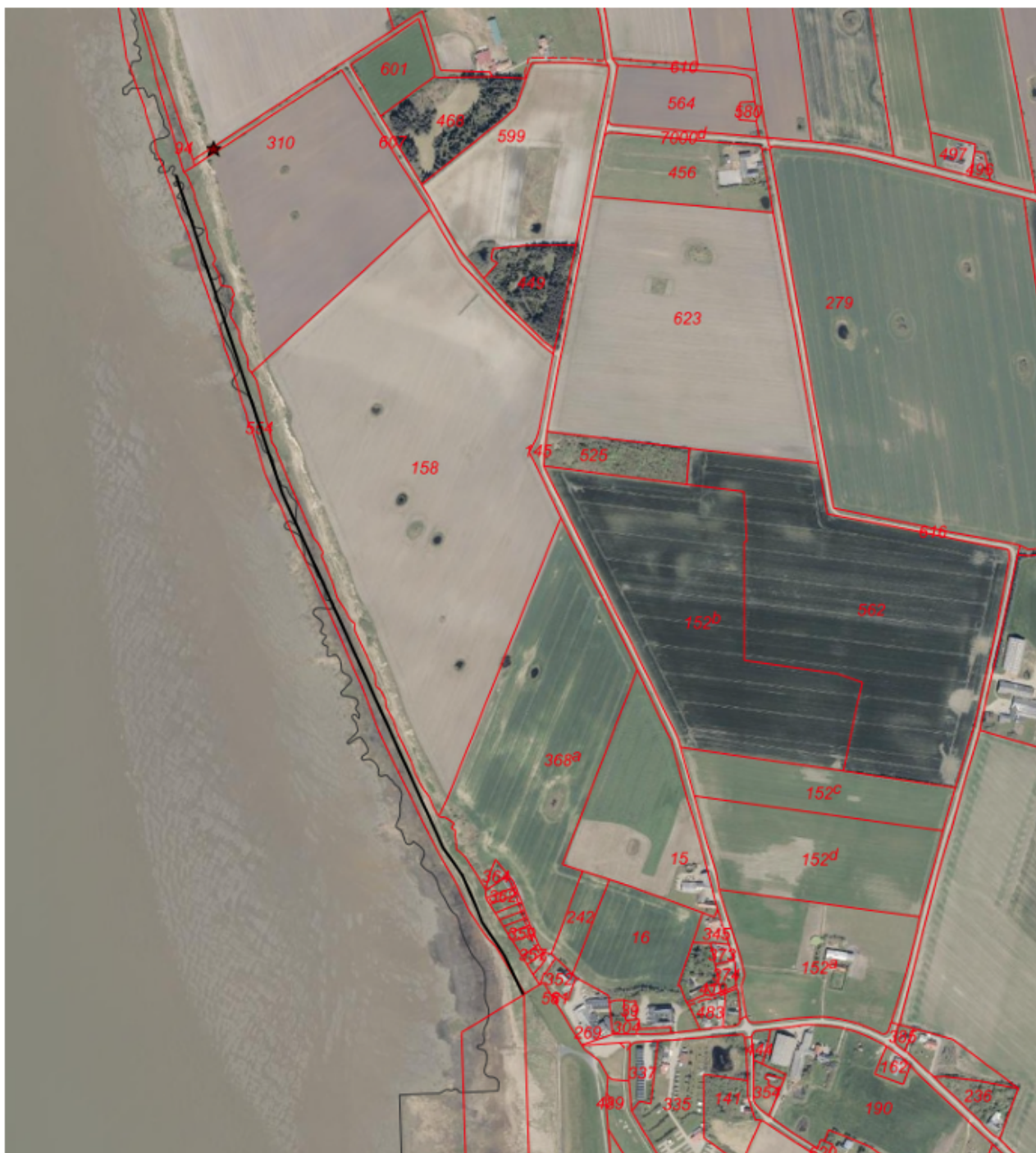
Miljø- og Fødevareklagenævnet skal som udgangspunkt afvise en klage, der kommer uden om Klage-portalen, hvis der ikke er særlige grunde til det. Hvis du ønsker at blive fritaget for at bruge Klage-portalen, skal du sende en begrundet anmodning til den myndighed, der har truffet afgørelse i sagen. Myndigheden videresender herefter anmodningen til Miljø- og Fødevareklagenævnet, som træffer afgørelse om, hvorvidt din anmodning kan imødekommes.

Gebyret bliver tilbagebetalt, hvis klagen bliver afvist fordi klagefristen er overskredet, klager ikke er klageberettiget eller Miljø- og Fødevareklagenævnet ikke har kompetence til at behandle klagen. Gebyret bliver også betalt tilbage, hvis klager får helt eller delvis ret.

Hvis afgørelsen bliver påklaget af andre, underretter kommunen dig om klagen.

Hvis du vil indbringe afgørelsen for en domstol, skal det ske inden 6 måneder efter at afgørelsen er meddelt eller offentliggjort, jf. naturbeskyttelseslovens § 88, stk.1.

Bilag 1: Oversigtskort

Figur 3. Oversigtskort over projektområdet. Sort streg henviser til den omtalte sti.

Bilag 2: Billeder fra besigtigelsen

Figur 4. Eksempel på et stykke af stien, hvor rynket rose har bredt sig ind over stiforløbet.

Figur 5. En anden strækning af stien, som er præget af rynket rose.

Figur 6. Den anlagte sti fremstår tildækket af vegetation, hvorfra det kan ses, at besøgende færdes på strandengen uden for stiforløbet.

Figur 7. Billede over området, hvor den anlagte sti ikke fremstår tydelig. Dette har medført, at færdslen er spredt til de omkringliggende områder, som flere steder fremstår nedtrampet.